

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 80.

Sobota 6. oktobra 1928.

Leto III.

7. oktober v Dunajskem novem mestu.

Z veliko napetostjo pričakuje vsa avstrijska javnost dogodkov 7. oktobra, ki imajo lahko dalekosežne posledice, če se duhovi na kak način ne pomirijo. Kakor smo že poročali, si stoji v Avstriji dve močni, disciplinirani, dobro izvežbani brambni organizaciji nasproti. To je takozvani »Heimwehr«, meščanska, patriotična, po večini monarhistična organizacija; to je ostanek bivših »Heimwehrov«, znanih iz koroškega plebiscita, ki pa so po lanskem 15. juliju močno narasli in se reorganizirali s pomočjo večlekapitala, zlasti s pomočjo štajerske »Alpine Montangesellschaft«. Igrajo isto vlogo, kakor »Stahlhelmer« v Nemčiji, prebujeni Madžari na Ogrskem, kakor bi jo rada igrala naša »Orjuna«. Njihov ideal je režim, kakor so ga postavili fašisti v Italiji. Za časa razorožitve Avstrije so se zlasti po Tirolskem skrivaj polastili zalog orožja, celo gorskih topov in bivši monarhistični oficirji so prevzeli nad njimi vodstvo. Glavni vodja cele organizacije pa je neki Pabst, nemški oficir, eden izmed vodij Kappovega puča, ki ima na svoji vesti tudi umor Karla Liebknechta in Roze Luksemburgove, ki je potem ušel iz Prusije, se skrivaj nekaj časa po Bavarskem in končno zbežal pred tiralcem na Tirolsko. Tu je zanimal separatistično gibanje, da bo odtrgal te alpske dežele od Avstrije in jih združil v Bavarsko, pod žezlom Bavarskega kralja. Lahko si predstavljamo, kaka ideologija vlada v avstrijskem »Heimwehru« pod takimi voditelji. Zato so zadnji čas iz strahu pred posledicami 7. oktobra celo krščansko-socialni kmetje izjavili, da s takimi ljudmi, kakor je Pabst, ne marajo imeti nič skupnega, da naj se pobere od koder je prišel. Vprašanje je, če bo beseda posameznih krščansko-socialnih organizacij pri Seiplovih vladi kaj zalegla.

Na drugi strani pa imamo »republikansko obrambno zvezo« (Republikanischer Schutzbund), ki je v tesnih stikih s socialno-demokratsko stranko. Ta se je ustanovila leta 1923 pod pritiskom potrebe in kot odgovor na izzivanje reakcije, da brani delavstvo svojo republiko pred monarhisti in svoje republikanske pridobitve. Tudi ta šteje več stotisoč discipliniranih mož in predstavlja veliko realno silo pod poveljstvom sodruga Deutscha, bivšega oficirja.

Rdeči Dunaj je avstrijskim fašistom trn v peti, zato hujskajo kmete po štajerskem in Tirolskem proti glavnemu mestu. Že ponovno so izrazili željo, da bi organizirali pohod na Dunaj, kakor ga je izvedel Mussolini na Rim, da bi pregnali socialiste in zavladovali sami z reakcijo. Ali delavstvo je v Avstriji dobro organizirano in njegov »Schutzbund« je močan, zato hočejo doseči svoj cilj stopnjema. Zato so napovedali že v juliju, da prirede 7. oktobra velik zlet vseh »Heimwehrov« v Dunajsko Novo mesto, zadnjo važnejšo postojanko pred Dunajem. Spočetka se na to ni obračalo posebne pozornosti, ko pa je začelo meščansko časopisje izzivati in so heimverovski glasila popolnoma neprikriveno začela groziti, je postalo delavstvo pozorno. Že samo dejstvo, da so si heimverovci izbrali za svoj zlet baš Dunajsko Novo mesto, to za Dunajem prvo industrijsko mesto v Avstriji, kjer je delavstvo v večini in kjer ima popolnoma socialistično v mesino upravo, je dalo misliti, zlasti, ker je

znano, da so »Heimwehri« oboroženi. To je dalo povod, da je sklical »Schutzbund« tudi svoj zlet v Dunajsko Novo mesto za isti dan in isto uro, da brani svoj prestiž in že takoj v početku zatrjeval nevarnost, ki bi grozila od reakcije.

Javnost je osupnila in vlada ni vedela, kako naj reši vprašanje, ker je bilo očitno, da ako se srečate obe fronti ob istem času na istem mestu, bi bil spopad neizbežen, posledice lahko strašne in sam obstoj države ogrožen. Spočetka se je vlada izgovarjala na ustavo, čes, nikomur ne moremo prepovedati, da gre kamor hoče in zboruje kjer in kadar hoče. Ko pa je delavstvo, zlasti še zbor vseh strokovnih funkcionarjev iz cele Spodnje Avstrije v Dunajskem Novem mestu odločno izjavilo, da se ne bo pustilo izzivati in bo izšlo klin s klinom, so celo treznejši meščanski krogi svetlovali vladi, naj oba zleta prepove, čemur bi se tudi socialdemokrati uklonili. Ali med »Heimwehri« in Seiplovo vlado so preveč ozki stiki, zato si ni upala »Heimwehrom« prepovedati njihovega pohoda, temveč je predlagala, naj se »Schutzbund« zadovolji za svoj zlet samo z enim delom mesta in ostale dele naj prepusti »Heimwehru«. Socialisti s tem niso bili zadovoljni, čes, delavstvo ima v mestu večino in vsa uprava je v socialističnih rokah, zato se ne marajo heimverovcem, ki nimajo v našem mestu ničesar iskati, umikati iz centra. Ali prepoved svem, ali pa svoboda za vse. Heimverovci v svoji izzivalnosti pa tudi ne marajo popustiti. Ker pa vlada simpatira s »Heimwehrom« in ne s »Schutzbundom«, zato je zlet »Schutzbunda« prepovedala, a »Heimwehrov« dovolila. S tem se je pa vprašanje še bolj zaostri. Delavstvo je izjavilo, da ne prevzame za dogodke nobene odgovornosti, ker je gotovo, da bodo kljub prepovedi ogromne delavske mase šle v Dunajsko Novo mesto, vendar ne več pod vodstvom discipliniranih rediteljev, kar bo še bolj nevarno. Heimverovci so najavili za zlet 18.000 članov, delavci pa kar 200.000.

Zadnje dni pa je vlada uvidela nesmisel prepovedi nad »Schutzbundom« in jo je ukinila. Stvar se nahaja zopet v onem stadiju, kot ob početku. Pogajanja se še vedno vrše, vendar se opaža, da na obeh straneh popuščajo. Heimverovci so obljubili, da se bodo vzdržali vsega, kar bi moglo pri delavcih vzbuditi hudo kri. Pogajanja se vodijo samo o tem, kako določiti demarkacijsko črto čez Dunajsko Novo mesto, katere ne bi smeli prekoraciti ne eni, ne drugi, ter kedar naj bi na Glavnem trgu zborovali socialisti in kedar »Heimwehri«.

»Heimwehrovi«, ki ostanejo doma, so dobili od svojega vodstva povelje, da morajo biti v strogi pripravljenosti. Če bi se njihovim tovarišem v Dunajskem Novem mestu kaj zgodilo, se morajo takoj maščevati nad socialisti po deželi. »Schutzbund« pa tega tudi ni ostal dolžan. Za 7. oktobra je sklical v Leoben, kjer se nahaja jedro heimverovskega gibanja, istotako velik pokrajinski zlet štajerskih »Schutzbundov«, ki naj parira eventualne akcije »Heimwehrovcev«.

Prepričani smo, da bodo znali avstrijski sodrugi s svojo treznostjo srečno prestopiti tudi to preizkušnjo.

7. oktobra ne bo fašistične vojne v Avstriji

Socialisti podrl vse načrte »Heimwehru«.

Ze nekoli tednov se v Avstriji skoraj ne govori in piše o drugem kot o nameravanem pohodu avstrijskih fašistov (»Heimwehri«) v Dunajsko Novo mesto. Pa ne samo v Avstriji, ampak oči cele Evrope so obrnjene v Dunajsko Novo mesto, kjer bi prišla meščanska vojna. Gospod prelat Seipel ali poleg redne vojske še eno, ki je sicer ilegalna, na katero pa se eni vlade bolj zanašajo, kot na redno vojsko, ki je bolj rdeča kot črna. Zato je vlada svoječasnno dovolila, da so si heimverovci nakradli mnogo orožja vseh vrst, do kano- nov ter municije iz avstrijskih skladišč.

Heimverovski pohod je bil dobro zasnovan ter je v tesni stiki s jesenskim zasedanjem avstrijskega parlamenta. Kot prva in glavna točka, o kateri se bo razpravljalo v narodni skupščini, je odprava zakona o varstvu najemnikov, da bi prišli hišni poslastniki do zlatih ali celo nadzlatih najemnin. Vladna večina je to že tekom let dvakrat poskusila, toda je morala predlog zopet umakniti, kajti socialisti ne poznajo šale v tem vprašanju. In tudi tokrat ni upanja, da bi hišni gospodarji dosegli kak u- speh. Zato so pa gospodje na nekaterih svojih shodih napovedali revolucijo in rekli

so, da če kmalu ne pride do odprave za- ščite najemnikov, da bodo šli na Ringstrasse, da bodo pokali revolverji in padale bodo bombel Seveda so zagrozili tudi Seiplu in celi vladi. Ker pa — kakor rečeno — se krščanski socialci ne zanašajo na parla- ment, zato bi radi poskusili z drugimi sredstvi izven parlamenta. »Heimwehrovi« bi napravili poskušnjo z zavzetjem male so- cialistične trdnjave Wiener-Neustadt. Če bi se jim to posrečilo, tedaj bi korakali proti veliki trdnjavi — Dunaj in bi zasedli, po Mussolinijevem vzoru, to mesto, razglašali bi parlament in Seiplo, proglasili se za dikta- torja.

Ampak račun so napravili zaenkrat brez krečmarja, kajti socialisti so jim temeljito zmešali štreno. Socialisti privedijo velik delavski izlet istega dne v Dunajskem No- vem mestu. Glasom najnovejšega sklepa med zastopniki socialistov in Niževavstrij- ske deželne vlade bodo »Heimwehrovi« smeli samo skozi mesto korakati in potem se utaboriti zunaj mesta, med tem ko bodo celo mesto zasedli socialisti, ki bodo ime- li več shodov ob enem. Torej ves aranžman heimverovcev doživlja že v naprej strašen fiasko.

Svetovna politika angleške delavske stranke.

Na Dunaju je predaval dne 27. m. m. sodrug Rennie Smith, član angleške poslan- ske zbornice, o svetovni politiki Anglije. Govornik je najprej razložil, kako se je na- ziranje celotnega angleškega naroda v zad- njih desetletjih tako glede Evrope kakor sveta sploh izpremenilo. Do nedavna je bilo temeljno načelo vseh angleških vlad, da se naj Anglija naslanja zgolj na svoje geografično ločena ozemlja in se ne peča z evropskimi narodi. To se je po svetovni vojni temeljito izpremenilo.

Delavska stranka, ki je v zadnjih letih iz majhne opozicijske stranke narasla v ve- liko stranko, ki je že enkrat sestavila vlado in se nadeja, da jo bo v nekaj mesecih zopet, se bori v tem letu težko za praktični politični program glede vseh vprašanj svet- ovne politike. Bavila se je tudi z izredno težkim problemom kolonij, predvsem s pro- blemom veltkanske Indijske države. Narav- no, da se zavzema delavska stranka za to, da dá zatiranim narodom enakopravnost, toda, kdor pozna poročila delegatov stro- kovnih organizacij, ki so potovali po Indiji,

mora predvsem misliti na to, kako bi bilo mogoče tem grozovito izkoriščanim delav- skim množicam teh dežel pomagati, kar se ne more zgoditi samo z dovolitvijo državne neodvisnosti. Naloga britanskega delavske- ga gibanja bo, poiskati sredstva, da bo podpiralo delavsko gibanje v visoko raz- vitih kolonialnih deželah, kakor je Indija.

Zaradi tega si delavska stranka tako v notranji kakor zunanji politiki stavi vedno zopet vprašanje: Kako moremo storiti kaj praktičnega, priti korak bliže svojem veli- kemu cilju? Tudi v Angliji imamo sodruga, katerim gre stvar prepočas. Zahtevajo, da naj se kaj stori, da se bo socializem ured- ničil že za današnje generacije. Mi vsi to želimo in delamo na to. Nedvomno bomo že pri bodočih zborničnih volitvah spomladi napravili velik korak naprej.

Po govoru sodruga Smitha se je raz- vila živahna debata, v kateri so pokazali mladinski sodrugi, ki so govornika povabili, da jim pojasni stališče angleškega delav- skega gibanja, popolno razumevanje stvar- nega pouka.

Amsterdam ostane sedež internacionale strokov- nih organizacij.

V ponedeljek je imel odbor Mednarodne zveze strokovnih organizacij svojo prvo sejo. Za glavnega tajnika je bil izvoljen s. Sassenbach, za predsednika Mednarodne zveze strokovnih organizacij pa Anglež so- drug Citrine, ki ga je generalni svet an- gleških strokovnih organizacij delegiral na- mesto Purcella v Mednarodno zvezo stro- kovnih organizacij.

Sedež strokovne internacionale ostane še dalje v Amsterdamu, šele prihodnji me- narodni strokovni kongres naj eventualno sklepa o premembu sedeža.

Odborova seja je sklenila izdati oklic, v katerem se pozove delavstvo vsega sve- ta, da se bori z vsemi sredstvi za razoro- ženje in v tem zmislu vpliva na vse vlade in parlamente.

Popolno soglasje v taktiki stranke.

Umor v Narodni skupščini dne 20. ju- nija je bil dogodek, ki bi bil do temelja omajal tudi državo s starimi demokratič-nimi tradicijami in s politično discipliniranim prebivalstvom. Ni torej čuda, da je ta umor z elementarno silo vplival na vse javno življenje v naši neurejeni in neurav- noteženi državi. Naravno je tudi, da je ta krvavi dogodek prisilil politične stranke, namreč one, ki imajo resen političen pro- gram, da so si izprašale svojo vest in pre- kontrolirale svojo taktiko. Tudi Socialistična stranka Jugoslavije se tej važni svoji dolž- nosti ni izognila. Socialistična stranka je demokratična stranka. V njej ne more o strankini taktiki odločati niti posamezna oseba, niti trenutno razpoloženje — kot de- demokratična stranka more definitivno odlo- čiti pravce svoji taktiki šele potem, ko se v čim širših krogih njenega članstva izvrši čim temeljitejša diskusija o aktualnem pro- blemu. Ta edino demokratična metoda ima mogoče to neugodno stran, da sodrugi, ki imajo glede rešitve vprašanja ne popolnoma soglasne nazore v teku diskusije vsled svo- jega temperamenta prestopijo neobhodno potrebne meje, čemur pa se ni čuditi, saj imamo socialisti v svojih žilah tolo kri, ne pa limonado, je pa ta metoda edino mo- goča in edino pravilna, zakaj smer in pra- vce, ki se končno določi, je zares last cele stranke, ne pa od zgoraj oktroirani diktat kakakega namišljenega vodstva. Tako dolo- čeni pravce zamore kljubovati vsem priše- petavanjem, ki prihajajo od desne ali pa od leve, daje stranki potnosno samozavest in zaupanje samo vase, tako da more s pomi- lovanjem gledati na ves kaos, ki vlada v vseh drugih strankah.

Tudi povodom umora 20. junija so se izpočetka slišala iz vrst naših sodrugov glede presojanja situacije različna mišlje- nja. Sodrugi iz Zagreba in iz Hrvaške so zlasti spravili na razgovor vprašanje, ali naj se ne bi socialistična stranka pridružila kmetko-demokratski koaliciji in z njo stvo- rili enoten blok demokracije proti seda- njemu režimskemu bloku reakcije. Razum- ljivo je bilo, da je ta ideja prišla od so- drugov iz Zagreba, ki so v sedanjosti dobi odgovorni za strankine akcije na najtežav- nejšem terenu, to je na Hrvaškem. Že so se razveselili vsi številni sovažniki socia- listične stranke, ker so upali, da se bo mo- goče na tem vprašanju omajala enotnost one stranke, ki edina reprezentira soliden

razreden delavski pokret v državi. Toda njihovo veselje je bilo prezgodnje. Tudi za- grebški sodrugi se niso dali odnesti po čustvenem valu, ki je preplaval Hrvatsko in so brzo spoznali, da sedanja opozicio- nalna kmetko-demokratska koalicija radi- čevcev in samostojnih demokratov ne daje prav nobene garancije za uspeh demokra- tične ideje in da je to neresna koalicija, iz katere nič posebnega nastati ne more.

V tem nas potrjuje zadnja »Crvena Zastava«, ki piše, obračunši z režimskimi strankami sledeče:

»Ali ne more se mnogo boljšega pove- dati niti o kmetko-demokratski koaliciji. Ona je po naključju in z razvojem dogo- kov združila v svojih vrstah vse one, ki so nezadovoljni z današnjim stanjem, in je vsak opravičeno in s pravico čakal, da se bodo njene akcije in njen boj razvijal hi- treje, ter da bo dovedla do kakršnekoli re- šitve današnje situacije. Med tem pa mine- vajo dnevi in meseci, a vse delo SD-koali- cij se sestoji v »izjavah« nje voditeljev, ki za ljudstvo in njega težki socialni in gospo- darski položaj ne pomenijo prav nič. Ne be- sede, ampak dela so potrebna. Ta cela SD-koalicija nima nikakega programa, prav go- tovo pa ne socialnega in gospodarskega programa. Zakaj ljudstvo ima malo koristi od papirnatih protestov na neke mednarod- ne forume, malo mu koristijo tudi besede g. Pribečevića, da je na protisocialističnem in protirazrednem stališču: vrhutega se ljudstvo ne more vedno zadovoljevati z naglašanjem nekakega osebnega kulta, slu- ženjem maš in raznimi drugimi gledališkimi pozami. Potrebna so dela in zopet dela. In ker teh ni, in zdi se, da jih tudi ne bo, ker je SD-koalicija jalova grupacija, jo ljudstvo nezadovoljno pričinja, čeprav polagoma, zapuščati.«

Lahko torej ugotovimo, da je stranka sedaj povsem enotna in edina v presojanju sedanje situacije in glede svojega taktič- nega pravca.

Trdno stoji naša volja, da vodimo boj za demokratično preuredbo države in za večjo socialno pravico samostojno, ne da bi se naslanjali na meščanske politične skupine. Prvo je emancipacija stranke od meščanskih vplivov in od sirenskih priše- petavanj navideznega buržuaznega radika- lizma. Mi bomo šli svojo pot, paktiranje z buržuaznimi strankami pa prepuščamo ko- munističnim modrijanom.

Internacionalni mladinski dan.

Mariborska podružnica Socialistične omladine priredi v nedeljo, dne 7. oktobra ob 3. uri popoldne na vrtu »Delavskega doma«, oziroma v slučaju slabega vremena v prostorih »Ljudskega doma« proslavo me- narodne socialistične omladine.

Na sporedu slavnostni govor, petje, rit- mične vaje, besedni zbor (Sprechchor) itd. Brez vstopnine.

Sodrugi in sodrugi, posetite polno- številno to prireditev.

7 Planetov

se neprestano suče okrog solca.

Ravnokako mirno mine dan ko se pere perilo, če gospodinja izkoristi 7 prednosti, katere ima

Schicht Terpentin-Milo s svojimi prednostmi

Neznačajni klerikalci.

Ze nešteto krat je bilo ugotovljeno, da klerikalci niso v sredstvih zbirali, pri nabiranju pristašev. Ko se je pred nekoliko desetletji pojavil socializem na Slovenskem in so se začeli, do tedaj popolnoma brezpravni ter od vsega zapušteni delavci, organizirati v strokovne in kasneje tudi v politične organizacije, takrat so se klerikalci jeli najprej rogati delavcem. Ko so pa videli, da se socializem širi čimdalje bolj, tedaj so črni skušali socialiste najprej s hudičem preganjati. Ves verski aparat je moral v službo proti rdeči nevarnosti. Pa vse ni nič pomagalo. Četudi so fajmoštri n njihovi pomagači skušali delavce odvrnati od organizacij, češ, tiste »zeksarje«, ki jih plačate kot prispevke za organizacijo, bi si raje prihranili, ker so proč vrženi in jih voditelji požro. Organizacije pa vam sploh ni treba; vsak krščanski podjetnik ve, kaj je delavcu dolžan dati, zato je organizacija odveč. Ampak zavedni de-

lavci se niso ozirali niti poslušali glasov črnih siren, ampak so nadaljevali z organiziranjem. Zato je cerkvena gospoda tudi sklenila ustanoviti »strokovne« delavske organizacije, ki da bodo imele iste cilje kot jih imajo »rdeče«, samo z majhno razliko, to je: da bodo »krščanske« in da bodo skušale vse ono za delavce doseči, kar bo gospoda smatrala za pravično!

Sprva je še nekako šlo, toda dandanes so jele te »krščanske« organizacije rasti čez glavo gospodom v črnih suknjah. Življenjski pogoji delavskih družin so zlasti po vojni padli na najnižjo stopnjo in tudi najbolj krščanskemu človeku včasih po želodcu kruli in ne vzame vsega za čisto zlato, kar mu kak od duhovnov postavljani in boljše plačani »tajniki« pripoveduje.

Moj namen je, tu omeniti klerikalno prakso oziroma klerikalni lov na delavce v Mariboru. Agitatorični aparat — to se mora priznati — ni slab in še vedno se spopolnjuje. Ampak samo v enem je smola, ker klerikalci dajejo samo obljube in zopet obljube in nočejo nič slišati, kadar se gre n. pr. za vprašanje povišanja plač. Zato pa se črni omejujejo na to, da dajejo kot nagrado svojim agitatorjem javne službe. Tudi so pripravljani posameznikom kak dinar zvišati, kar pa se vedno zgodi v škodo mase. Nadalje so duhovni »strokovničarji« nalašč ustanovili po mestu več majhnih denarnih lovišč, kjer dobe mali ljudje brez posebnih težav denar na posodo. In ravno v današnjih skrajno slabih časih, katerih so klerikalci v veliki meri krivi, je mnogo takih, ki padejo v črne mreže. Naj navedem eksempl: N. N. je rabil nujno denar in v klerikalnem denarnem zavodu ga je dobil hitro in brez posebnih ceremonij. Omenjeni pa ni imel s tem namena postati klerikalec. Toda klerikalci pa že računajo z njim in ko so se pred kratkim dodeljevale hišice v delavski koloniji, so mu določili eno hišico, dasi jo je tudi pri svoji stranki dobil. To pa ni bil edin slučaj, marveč jih je bilo precej. Iz tega bi človek sklepal, dasi je bilo prosilcev trikrat toliko kot je hišic, da so klerikalci imeli premalo reflektantov iz svojih vrst, da lovijo druge, ki niso njihovi! Meni se pa zdi, da se oni drže svetega pisma, kjer se govori o spokornem grešniku, nad katerim imajo večje veselje, kot nad 99, ki ne potrebujejo pokore! To se pravi: Zakrknjene ter sfanatizirane pristaše imamo, ti nam ne bodo ušli, ampak te »rdeče« je treba lovit. Klerikalno tajništvo je poslalo takim vabljencom obvestila, da dobe hišico in obenem so ti prejeli dopisnice z žigom: **Franjo Zebot**, ki »iskreno« čestita novim »klerikalcem«! Takšna je klerikalna praksa. Jaz pa sem trdno prepričan, da gredo klerikalne akcije tembolj gor, čim slabše je ljudstvu godi. Kdor je le malo ven iz vode, ta vedno obrne hrbet črnim in to oni dobro vedo. Zato pa delajo povsod na poslabšanje življenjskih pogojev širokih ljudskih množic.

Dnevne novice.

Koroševa zvezda zahaja. Klerikalnemu režimu se bliža očitno konec, sicer ne bi takih orgij uganjal. Korošec išče — ne on osebnost, ampak njegovi žandarji — boljše vike v Sloveniji takorekoč s svetilko pri belem dnevu in če v kakem kraju manjka izrečnih komunistov, tedaj so tudi socialisti dobrodošli, ker v sili hudič muhe žre. Tako je že dni imel preiskavo naš sodrug I. v Krčevini pri Mariboru, ki ni bil nikoli komunist. Pa kaj to, pa se ga proglasi za takega, če tudi ni. Da se pri takih preiskavah pobere enostavno vse, kar se najde, je razumljivo, ker Koroševi organi ne vedo, kaj je »nevarno« in kaj ni. Zato pa morajo potem višji, ki so bolj specializirani na take reči, zbirati, pri čemur pa jim nazadnje nič ne ostane. To so dobrote Koroševega režima, namesto, da bi svoje ob-

ljube izpolnil v boljšem smislu besede. Sigurno je, da se bliža konec črne vlade, zato hiti. Ampak če se bo klerikalce vprašalo, zakaj niso ničesar storili za ubogo ljudstvo, tedaj bodo zopet rekli, da ni imel Korošec časa! Ampak za šikaniranje poštenih ljudi pa ima časa!

Ali že dozorevajo beograjske afere? Opažati je, da večne beograjske afere, ki ne spadajo med najednejše, že tudi pričenejo predsedati. Vukičević in njegova okolica si ne ve več pomagati. Zato išče izhoda. Kaj bo nastalo iz komplikacij, še ni gotovo; vendar pa bi marole izginiti osebnosti, ki so dejansko ali tudi le moralno kompromitirane. Vukičevića so končno odžagali radikalni sami, ali to še ne daje pravega jama za izboljšanje razmer. Dokler bodo merodajni v državni upravi ljudje, ki nima-

jo splošnega interesa pred očmi, ampak le svoje ožje interese, dokler se ne pojavi nov duh spravljivosti in sodelovanja v državi, toliko časa ostane kriza. In to bo še dolgo.

Kralj posreduje med Beogradom in Zagrebom? V avdienci pri kralju je bil v sredo inž. Savčić, pristaša Pribeževićeve stranke. Domneva se, da je avdienca v zvezi s pogajanjimi med obema spuinama in da bo po oktoberskem zasedanju vlada odstopila, na kar se sestavi koalicijska režijskih in hrvatskih strank. Volitve v narodno skupščino bi bile spomladi. Tako mislijo opozicijske stranke, režimovci pa še vedno upajo, da ostanejo na vladi, čeprav jim dela zlasti finančno vprašanje silne težkoče, ker nikjer ne dobe zunanje posojila, doma pa ni denarja.

Diplomatski sporazum med Nemčijo, Anglijo in Francijo glede reparacij je dosežen. Nemčija plača nad 400 milijard reparacij. Izprazni se tudi Porenje. Konferenca za končno ureditev vprašanja se bo vršila začetkom decembra.

Strokovna organizacija grafičnega delavstva za Slovenijo v Ljubljani obhaja letos šestdesetletnico svojega obstoja. Danes v soboto zvečer priredi v ta namen v veliki dvorani »Uniona« »Grafika« pevski koncert in v nedeljo slavnostno zborovanje. Jutri ob pol 11. uri se odpre tudi praktična razstava na velesejskih prostorih.

Dr. Berislav Angelinovič, brat ministra Angelinoviča, je imenovan za člana tiskovnega urada zunanjega ministrstva. Plače bo imel 11.200 Din na mesec. Ta mož je bil ob priliki umora sodruga Fakina v Trbovljah v preiskovalnem zaporu in končno izpuščen kakor vsi osumljenci. Zunanji minister dr. Marinkovič že ve kaj dela.

Letos je leto jubilejev. Praznovali smo šestdesetletnico življenja Maksima Gorkega, stoletnico rojstva znamenitega norodijskega dramatika Ibsena, stoletnico rojstva velikega ruskega filozofa in pisatelja Tolstaja, osemdesetletnico življenja naravoslovca, seksualpsihologa in socialista, švicarja Augusta Forela, in sedaj praznuje svetovni proletarijat še petdesetletnico življenja znamenitega ameriškega socialnega pisatelja Uptonja Sinclairja, ki z njemu lastno vehemenco in umetnostjo razkrinkava v svojih popularnih romanih brutalnost in lažljivost ameriške takozvane svobode in demokracije. Njegovi romani »Močvirje«, »Metropola«, »100 %«, »Jimmie Higgins« in »Petrolej«, ki je izšel kljub preganjanju cenzure lansko leto, so prevedeni skoro v vse svetovne jezike. Žal na slovenski jezik še ni prevedeno več kakor »Jimmie Higgins«, ki ga je prevedel ameriški rojak in s. I. Molek. Spise vseh nav. pisateljev, zlasti še dela Tolstaja, Gorkega in Sinclairja si lahko izposodijo delavci v knjižnicah prosvetnega odseka delavske zbornice v Mariboru in v Ljubljani, zlasti oni, ki razumejo nemški, ker v slovenščino še ni dosti prevedeno, izvemši več romanov Tolstaja in menda treh del Gorkega. Priporočamo sodrugom, da se teh knjig sedaj v zimskem času obilo poslužujejo.

Znatno znižanje cen kruhu, ampak ne v Jugoslaviji, marveč v — Nemčiji. V Nemčiji so ugotovili, da je letošnja žetev kljub temu, da je bilo manj posejanega žita, dala več za 10,7 milijonov kvintalov (stotov) kot lani, in to zlasti rž in pšenica. Ker je bila obenem tudi v prekomorskih deželah obilna žetev, odkoder dobiva Nemčija žito, zato se bo cena kruha in seveda moki znižala, oziroma ker imajo mesta v Nemčiji stalne krušne cene, se bo teža zvišala. Kaj pa pri nas? Ali ni bila tudi pri nas dobra žetev? Ali mora ves presežek samo spekulantom v žep? Oblasti, zganite se!

Zeiss-Punktal Peteln, Maribor:

Besede tri,
so za oči!

Gospoka ulica 5.

RAZSTAVA TISK
7.-21. OKTOBRA
LJUBLJANSKI VELESEJEM

V komunistični stranki v Hamburgu imajo velik preprič, ker je tajnik Wittorf poneveril velike zneske strankinega denarja. Predsednik stranke je poslanec Thälmann, ki je precej glasan. Thälmann je vedel za korupcijo, pa je hotel vse prikriti. Izključiti je dal celo ljudi, ki so zahtevali, da se zadeva z Wittorfom razčisti. Končno se je odločila stranka v Berlinu, da je poslala poslanca Eberleina in Gohlka v Hamburg. Berlinska delegata sta izjavila, da sta našla v Hamburgu pravi svinjak. Centralni komite je to početje obsodil in predsednika komunistične stranke v Nemčiji, Thälmann, odstavil. Thälmann je poslanec, predsednik zveze rdečih brambovcev in kandidat za predsednika republike leta 1925. — Poleg tega finančnega škandala imajo neški komunisti tudi v Porurju enak škandal, na katerem so udeleženi vplivni njih voditelji.

Kongres angleške delavske stranke razpravlja o novem programu. Razgovor o novem strankinem programu na letnem strankinem kongresu, ki se vrši sedaj v Birminghamu, je otvoril Macdonald z velikim govorom. Rekel je, da se stranka sedaj ne more zadovoljiti s krpajo, temveč, da se mora postaviti program, ki bo veljal daleč preko prihodnjih volitev ter nudil temelj za pozitivno delo. Delavska stranka ne more potem izravnave med kapitalom in delom nikoli doseči gospodarske pravičnosti. Zato je potreben nov sistem. Najvažnejše zahteve delavske stranke v prihodnje so: **Kontrola nad kapitalom, produkcijo, uvedba minimalnih mezd ter učinkovita kontrola nad bankami**, da ne bodo razpoložljiva sredstva države služili izključno v spekulativne namene, temveč, da bo narodni kapital prišel v dobro za povečanje ljudskega blagostanja. V diskusiji se je izrekel Maxton za radikalnejši program, ki naj predvideva udeležitev socialističnih temeljev.

Občinske obrate izročje v Rusiji zasebnemu kapitalu. Glavni odbor za koncesije je izdelal načrt, po katerem se izročje občinskih gospodarskih obratov v 60 ruskih mestih pri vatnemu kapitalu v daljšo eksploatacijo. Med temi mesti so tudi Moskva, Leningrad, Odesa, Harkov, Tiflis in Kiev. Koncesije se bodo dajale zlasti za cestne železnice, plinarne, električne centrale, vodovode itd. V te obrate se bo naložilo enajst milijard dinarjev. V pogodbi bo določeno, da morajo biti cene tarif za prebivalstvo znosne, vendar pa mora biti podano jamstvo, da bodo imeli podjetniki dovolj dobička. Ako se bodo koncesije v gospodarskem oziru obnesle, se bo razpravljalo o podaljšanju koncesij. Razen tega bo sovjetska vlada za gotovo dobo, ko bodo veljavne te pogodbe, prepovedala snovanje enakih obratov. S tem se daje kapitalistom, ki bodo sklenili pogodbe z Rusijo — monopol.

Sporazum med nameščenci za volitve v Pokojninski zavod dosežen. Letos je potekla prva petletna volivna doba Pokojninskega zavoda za nameščence v Ljubljani. Pogajanja za enotno listo nameščencev so se vodila v mesecu septembru in končala s uspehom, ki priča o stanovski zavesti in uvidevnosti nameščenskega stanu. Sporazum

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

52

Leo je šel na pogreb. Skromen venec so mu kupili. Pokopali so ga brez vseh časti. Zakaj umrl je kot samomorilec. V časopisu je bila notica, da nihče ne ve, zakaj je šel v smrt. Bil pa je ves čas otožen, zamišljen in človek sam zase. Naj v miru počiva!

Pri prvi uri veronauka je govoril profesor dr. Klinc o brezvercih. Kako daleč lahko zabrede človek je dokaz — Kopriva. Zato molite, bodite poslušni bogu in svojim predstojnikom! Vse drugo je greh. Premladosti ste še . . .

To je bilo ob sedmini.

Leo je sprekletel vse. Izstopil je iz napredne organizacije in zapustil plesno šolo. Prvi udarec mu je prizadejala Sonja. Ob Maksimovi smrti — kakor da se je vse zrušilo v njem . . .

Otroška tragedija.

(Iz Leonovega dnevnika.)

Na božičnih počitnicah sem. Ze dolgo nisem pisal kronike, zato moram sedaj dopolniti. Marsikaj se je zgodilo od Maksimove smrti sem. Sicer se ljudje izven kluba niso spremenili prav nič. Zdi se mi, da so vedno hušji. Mogoče tudi, da vidim sedaj boljše in ostreje.

Dr. Sernec, naš nekdanji predsednik dijaškega sokolskega oddelka se je baje precej sprl z dr. Mahkoto. Zato je osnoval Orjuno. To pomeni: Organizacija jugoslovanskih nacionalistov. Jaz prav-

zaprav sam ne vem, kaj hočejo. Klerikalci jih napadajo, ker so baje privesek demokratske stranke in zasledujejo iste cilje kot italijanski fašisti. Reči pa moram, da dr. Sernec na tajnem sestanku študentov ni govoril ničesar takega. Spominjal se je vseh tistih, ki so padli že pod Avstrijo v boju za svobodno jugoslovansko državo, ki pa jo skušajo nekateri naši politiki popolnoma korumpirati. Vsi člani Orjune so bratje in sestre. Kot pri Sokolu in Orlu. Nobene razlike ne sme biti med njimi. Vsi, delavci, kmetje, uradniki, trgovci, intelektualci — vsi smo sinovi enega naroda . . . Tako in še več je govoril. Stane, ki se hitro navduši za vsako stvar, pri kateri je le kaj krika in vika, je takoj pristopil. Od tistega časa si nisva več prav dobra. Zmerja me za klerikalca, ker sodelujem pri Ljudskem odru. Sicer pa je on te dni tudi vstopil. Spreminja se kot temperatura. Pravi, da je čelnik srednje šolske Orjune. Dejal sem mu zadnjič, da je feldvebel. Zato dva dni ni govoril z menoj. Tudi v klubu smo imeli zaradi njega spor. Franček in Mirko sta ga napadla. Na koncu smo se zedinili. Klub je samo literaren, vsak ima svobodo za svoj privatni politični nazor. Mislim pa, da to ni prav. Povedal sem, Stane je odločil uredništvo. Sedaj je urednik Mirko.

Izdali smo drugo številko »Človeka mrtvaških lobanj« v Maksimov spomin. Tudi njegovo skico smo uporabili kot naslovno sliko. Izmed mrtvaških lobanj, ki se kopičijo okrog človeka — je ena nalikovala na obraz profesorja Novaka, druga na dr. Klinca. Študenti so to opazili. Pri profesorjih

ni bilo nobenih posledic. Stane je napisal beseden uvod, ki ga pa razen nas popolnoma ni razumel nihče. Zmerjajo ga za Podbevškarija in blazneža. Zato je napisal pesem z naslovom »Mi, ki smo blazni . . .« in jo posvetil Maksimovemu spominu.

Tudi jaz ne razumem Staneta. Ves divji je. Prej smo mislili, da postane komunist, sedaj pa je šel med orjunaše.

Ljudski oder smo vendar ustanovili. V pravilih je določilo, da mora biti strogo nepolitična organizacija. Zato nimamo nikjer nobene zaslombe. O podpori ni govora. Vsi se nas ogibljejo, vsi nas gledajo postrani kot kake divjake. Zbrala pa se je sama mladina. Mizarski in pekovski pomočniki, študenti, uradniki — iz vseh vetrov so se prigrisali. Okrog 30 nas je že. Vsi smo navdušeni, ker delamo za nekaj svojega. Preselili smo se v Narodni dom. Plačevati moramo sicer najemnino, toda za to smo svobodni. Vsak rad prispeva. Januarja bo otvoritev. Kovač režira »Revčka Andrejčka«. Jaz pripravljam Schönherrjevo »Otroško tragedijo«. Starejšega brata igra Kovač, mlajšega jaz, sestro — Sonja. Igra je zelo lepa. Tako lepo pokaže, koliko morajo trpeti otroci v razdrtih zakonih.

Ze tri pisma sem napisal Sonji, a oddal nisem nobenega. Z nobenim nisem zadovoljen. Ves vesel se pripravim k pisanju, ko pa napišem in preberem pa mi pismo ni več všeč. Strašno se mučim. Povedal bi rad, kaj vse čutim zanj . . . Zdi se mi, da ve, a čaka na mojo besedo.

se je dosegel med glavnimi strokovnimi organizacijami in je potrjen pisмено. Posamezne politične stranke so sporazum odobrile. Pričakujemo, da bodo tudi poslodavci ubrali isto pot, da prihranijo na ta način zavodu skoro Din 100.000.— volivnih stroškov in izločijo iz gospodarskega zavoda one vplive, ki si jih tam ne želimo.

Nova revija »Socijalna misao«. S 1. oktobrom je začela izhajati v Zagrebu mesečna revija »Socijalna misao«, bi bo kritično razmotrivala vso kulturno, politično in ekonomsko domačo in mednarodno vprašanja s socijalnega stališča, ki je edino v stanju, da temeljito in pravilno preceni vsaki problem. Urednika »Socijalne misli« bosta sodruška Božidar Adžija in Gojko Berberović. Letna naročnina »Socijalne misli« znaša 40 Din, polletna 20 Din, posamezni izvod 4 Din. Uprava in uredništvo: Zagreb, Preradovičeva ulica 42-III. — Sodrugi, čitajte in naročujte to našo revijo!

Protialkoholizem v Zvezi narodov. Finska vlada je stavila Zvezi narodov predlog, da naj se izvede po vseh državah preiskava o škodljivosti alkoholizma. Predlog je naletel na močno opozicijo. Eni so se je bali poplave s protialkoholnimi letaki, drugi gospodarske škode, tretji agitacije, ki bi zahtevala končno tudi prepoved kave, tobaka itd. V komisiji so se sicer zedinili, da se naj ugotovitev škodljivosti alkohola izvrši, izvzame pa se naj vino, pivo in mošt. Modri možje v Zvezi narodov si pač tudi radi privoščijo kupico vinca, monakovskega piva in sladkega mošta, ali kot državniki tudi vedo, da je alkohol jako dober in zanesljiv davkoplačevalec.

Rudarski mezdni spor v Moravski Ostravi. V Moravsko-Ostravskem revirju grozi borba med rudarji in lastniki premogovnikov. Vršila so se že pogajanja, toda so bila prekinjena. Čehoslovaško ministrstvo za javna dela se je za zainteresiralo za spor in povabilo na 19. septembra v Prago zastopnike rudnikov in delavskih organizacij, med katerimi je bila sklenjena doslej veljavna mezdna pogodba. V Čehoslovaški posreduje torej v sporu med rudarji in rudniki ministrstvo za javna dela, pri nas pa to vladi niti na misel ne pride, čeprav imamo ministra javnih del in ministra socijalne politike. Rudarji, organizirajte se, pa vas bodo slišali in bodo imeli respekt pred vami. Dokler ne boste ustvarili močne organizacije, se vam lahko smejejo in očitno podpirajo — podjetnike.

Priprave za volitev predsednika Zedinjenih držav. Dva kandidata prihajata v poštev, in sicer demokrat Al Smith in republikanec Hoover. Obe stranki sta imeli svoje kongrese. Smith se je naslonil na vprašanja kmetov in v glavnem, Hoover pa je zagovarjal industrijo. Nehote pa se je v sedanjo volilno borbo vrinilo posebno vprašanje za prohibicijo ali proti prohibiciji. Smith je odločen nasprotnik prepovedi alkohola, Hoover pa je za prepoved, vendar v svobodnejši obliki. Med prebivalstvom pa je nastalo vprašanje glavno volilno geslo. Mokri ali suhi kandidat; med tema dvema se bo odločevalo. Volilni politiki skušajo oslabilo to geslo v volilni borbi, ker to ni nikak resen program, ali množice poznajo samo ta program. Amerikanci vidijo v tem pojavu neprijetno secesijo in nerealno politiko.

Le kar si izseljenci od ust pritrčajo, pošljejo — profit pobere tuj kapitalist. Iz poročila generalnega izseljeniškega komisariata v Zagrebu za leto 1927 posnemamo, da so izseljenci v tem letu izdali 2.120.000 dolarjev za prevozne stroške raznim družbam in železnicam, dočim je v istem času prišlo v državo 16.647.000 dol. od naših izseljencev v inozemstvu. Ako odštejemo vsoto, ki so jo izseljenci izdali za potne stroške, vidimo, da je v državo prišlo v preteklem letu preko 700 milijonov dinarjev. To gre vsekakor v korist naših trgovskih bilanc in v prid naši valuti. Ni pa ta dohodek vzeti kot čisti dobiček; ne smemo pozabiti, da s vsakim izseljencem zapusti državo ena delovna sila, ki v tuji državi pomaga dvigati gospodarsko moč dotične države. Profit, ki ga ustvarjajo naši izseljenci s svojim delom, poberejo tuji kapitalisti; kar oni pošljejo v našo državo, to so od ust pritrčani prihranki. Ali ni to en razlog več, da bi morala država skrbeti za omejitve izseljevanja na ta način, da bi nudila čim več dela doma, mesto da tira obupane ljudi v tujino.

Zedinjene države v Ameriki niso za razoroženje? Zedinjene države so silno slabe volje, odkar se je objavil francosko-angleški pomorski dogovor. Amerika se hoče odtegniti vsakršnemu sodelovanju z evropskimi državami, zlasti pa ne morejo trpeti, da bi kdo Washingtonu diktiral, ali se sme oboroževati ali ne. Predsednik smatra, da sta Anglija in Francija sklenili pogodbo, da osvobodita Ameriko. Ob takih razmerah Zedinjene države ne bodo sodelovale na prihodnji pripravljani konferenci za razorožitev. — Zdi se nam, da bo Amerika začela treznejše misliti šele takrat, ko bo tudi tam močna delavska stranka; danes se pa smatra za gospodarico sveta.

Značilno. V Filadelfiji je mestni župan popolnoma preuredil policijsko razvrstitev. Vse policijske uradnike je premestil iz dosedanjih uradov v druge kraje mesta, ker se je razpasla med njimi korupcija. Policijski uradniki so bili udeleženi zlasti pri tihotapstvu.

V potu svojega obraza se je dosedaj pralo perilo. Radion pa je odpravil vsako muko, ker je zadoštil, da se perilo pol ure kuha, pa je pranje gotovo.

Preselitev knjižnice Delavske zbornice v Ljubljani. Knjižnica in čitalnica Prosvetnega oddelka Delavske zbornice v Ljubljani se preselita v nove prostore v palači Delavske zbornice na Miklošičevi cesti s 1. oktobrom. Ker se bo hkrati s preselitvijo preuredila knjižnica, bosta knjižnica in čitalnica do 15. oktobra zaprti za promet s

strankami. Upamo, da bodo delavci in namočenci še v večjem številu obiskovali knjižnico in čitalnico v novih prostorih.

Maribor.

Kolektivna pogodba mestnih delavcev in mariborski klerikanci!

Neprestano se zadnje čase zaganja in spodbija neki klerikalni dopisnik v »Slovenca« ob naše posamezne članke socijalističnega občinskega zastopa v tukajšnji mestni občini. Mi sicer vemo, kaj ga je spravilo popolnoma iz raznotežja ter smo mu tudi za njegovo brezplačno reklamo, ki jo vrši celo glasilo vrhovnega šefa vlade beogradske Glavnice, največjega Slovenca itd., silno hvaležni.

Ker pa nečemo biti nevhvaležni dopisniku »Slovenca«, kateri je skoraj gotovo »ta mali, ta črni«, mu povemo, naj se nikar preveč ne trudi, ker dobro delo se samo hvali in ne rabi reklame. Mestni delavci že danes dobro vedo, kdo je pol leta zavlačeval uresničenje predloga za uvedbo kolektivne pogodbe med mestno občino in njenimi delavci, katerega je stavil socijalistični občinski klub; dalje tudi vedo, da je moral isti klub napraviti osnutek kolektivne pogodbe. Istotako znajo, kako so se obnašali nekateri občinski svetniki SLS, ko je prišel ta osnutek pred socijalnopolitični odsek v pretres. Tam je trafikant G. prečrtal prve tri strani osnutka ter rekel: **Kaj pa vi socijalisti sploh mislite; ako mi sprejmemo to kolektivno pogodbo, potem bo na magistratu vladal »proletarijat«.** Dalje je isti gospod »kumštno« izračunal, da bi delavci po tej pogodbi zaslužili kar celih 4500 Din mesečno in ko so mu naši sodrugi skušali dopovedati, da ni tako, temveč da se je možakar zmotil za celih 1500 Din in to pri najvišji kategoriji, ker bi za predelavca znašala končna plača po 30. letih službovanja komaj 3000 Din mesečno. Ker delavcem se pač, žal, danes še ne zaračuna več nego povprečno 25 delovnih dni na mesec, se je pa možato odrezal: »Kaj mislite, da ne vem, da ima mesec trideset dni. Saj celo jaz zaslužim komaj 3000 Din na mesec« itd.

Ob tej priliki je sicer tega gospoda poleg njega sedeči krščanski socijalec, ki je pa delavec v tovarni, hudo pogledal in si je gotovo mislil: Oh, kako hudo je delati proti lastnim delavskim interesom; pa kaj hočeš, cerkvena gospoda, ki zapoveduje v klubu SLS, ne razume delavskega vprašanja. Da pa ne pade v nemilost, je raje molčal. Druge nesreče pa ni bilo.

Da, mestni delavci že celo tudi to vedo, da je od socijalistov predložen kolektivni pogodbi pritrtil edino g. Tumpej, čes, da je dobra in da bo tudi on zanjo glasoval.

Tako torej, ves trud je zaman, ker sedaj se tudi pobožnemu »Slovencu« ne bo posrečilo več prepričati mestnih delavcev, da je to, kar je črno, belo ali pa obratno. Samo en izhod še ima občinski klub SLS, da prinese boljši osnutek te kolektivne pogodbe, nego so ga predložili socijalisti, potem pa po njih.

Nastop mariborske DTE, ki ga je priredila v nedeljo popoldne na vrtu »Ljudskega doma«, je prijetno iznenadil z dobrimi uspehi. Žal, se enota ne more ponašati z velikim številom članstva, z maso, ali to kar ima, je kakor da bi si bila nalašč izbrala iz vrst delavcev najboljšie. To velja za člane kakor članice. Samo lepo razvite, harmonične postave. Nastopili so člani na drogu in bradlji, ter dokazali, da jim ni bilo neupravičeno priznano prvenstvo pri tekmah v Ljubljani. Za posameznike bi bilo na vsak način potreba, da nas zastopajo na prihodnji delavski olimpijadi. Članice so izvajale vrsto zelo dobrih in težkih piramid. Napravile so izborno. Enako tudi dečki. Žal da obisk prireditve ni zadovoljil pričakovanja.

Knjižnica prosvetnega oddelka Delavske zbornice v Mariboru, ki se je otvorila 1. julija t. l., izkazuje za prve tri mesece svojega delovanja izredno dober uspeh in je imela od 1. julija do 30. septembra: 241 članov, 1405 obiskov, izposojenih knjig je bilo 2568, od teh leposlovnih 2318, znanstvenih 153, Nemških knjig 1599, slovenskih 918, srbohrvatskih 64. — Dohodkov ima knjižnica v tem času 3766,50 Din. Knjižnica je na novo založena z najboljšimi modernimi pisatelji in s kompletnimi izdajami Gorkija, Tolstojka, Jak Londona, Upton Sinclairja in drugih. Tudi več sodobnih sovjetskoruskih pisateljev je zastopanih. Knjižnico delavstvu toplo priporočamo zlasti sedaj ob dolgih jesenskih večerih. Tudi čitalnica, kjer so vsi slovenski in več nemških in srbohrvatskih časopisov na razpolago, posejajo delavci prav pridno.

Za delavsko izobrazbo. Knjižnica Delavske zbornice v Vrstoškovi ulici (Pokojniški zavod) je v zadnjih dneh dobila mnogo lepših, najnovejših del iz svetovne literature in znanosti. N. pr. celo izdajo slovitiga socijalističnega pisca Uptona Sinclairja, novo izdajo Gorkija, Stefana Zweiga, Barbusa, Jušua, Roman Rollanda, torej samo res slovitne pisatelje poleg Wallace in dr. Dela o Ljenu in Gandiju, Röhljerjevo knjigo o revolucijah, o gibanju v Indiji i. dr. podajajo znanstvene informacije. Vsak naj postane član čitalnice in naj čita, ker delavec naj se zlasti sam izobražuje z dobrimi knjigami, ne pa s šundom. Knjižnica je razen nedelje vedno odprta.

Primarij dr. Černič, specialist za kirurgijo, zopet ordinira.

Vič pri Ljubljani.

Radio v Zadržnem delavskem domu na Glincah. Agilna Stavbena in gostilniška zadruga Delavski dom na Viču je nabavila za javno vporabo moderen in tehnično popoln radio-aparat. S tem bo ustrezno želji vseh onih delavcev, ki si te najmodernejše kulturne pridobitve ne morejo nabaviti sami. Radio bo v zimskem času postavljen v

„Veselite se
z menoj“

pravi mlada gospa
Mica. „Zmeraj bom
vesela in dobre volje,
ker mi ne preti nikaka
težka muka, odkar
RADION pere sam.“

Varuje perilo!

gostilniški prostor Delavskega doma, poleti pa bo montiran tako, da bo radio-program mogoče poslušati tudi na gostilniškem vrtu. Vsakdo, ki si poželi razvedrila z lepim domačim ali tujim glasbenim programom, naj pride v Delavski dom na Glincah. Na posebno zanimive točke radio-programov bomo s prihodnjo številko »Delavske Politike« opozorili vse čitatelje »Delavske Politike«.

Predavanje za viško delavstvo in mladino se bodo pričela v najkrajšem času. Za sklopišča in kulturna predavanja bo poskrbela podružnica »Svoboda«, krajevna organizacija SSJ na Viču pa bo prirejala politična predavanja. Program predavanj bomo priobčili, čim se bodo organizacije spoznale na celotni program.

Krajevna organizacija SSJ na Viču opozarja svoje člane, da pobira blagajnik članske prispevke vsak četrtek od 8. do 10. ure zvečer.

Člane in somišljenike SSJ na Viču opozarjamo, da se vrši v soboto, dne 6. oktobra ob 8. uri v Zadržnem domu na Glincah članski sestanek. Predsednik krajevne organizacije bo poročal o političnem položaju v državi, viški župan s. Petrovič pa o delu socijalistične delegacije v viški občini. Vsled zanimivega dnevnega reda naj bodo vsi člani navzoči.

Vodovod na Viču. Po cestah Viča in Rožne doline je zadnje tedne opažati dolge cevi. Občani se se prve dni začudeno vpraševali, čemu bodo te cevi. Malokdo je vedel na ta vprašanja odgovarjati. Občanom bodi povedano, da bodo služile te cevi za izgradnjo vodovoda na Viču in Rožni dolini. Na pritisk in odločno zahtevo socijalističnih občinskih odborov na Viču se je končno prišlo na to, da bo dobila ta velika delavska občina svoj lastni vodovod. Stroški bodo seveda veliki. Zahteva delavske delegacije bo šla za tem, da se tudi bremena te potrebne pridobitve ne bodo zvalila na ramena revnih občanov. Za to nas čakajo še važni boji, v katerih nam je politična organizacija brezpogojno potrebna.

Št. Vid nad Ljubljano.

V naši občini so za mesec november razpisane občinske volitve. Mi se bomo volitev udeležili samostojno in so sodrugi že pridno na delu. Tudi pri nas delavci čimdalje bolj spoznavajo, da ne smejo več biti hlapi klerikalne in demokratske stranke in sploh nobene buržuazne stranke, ampak se moramo postaviti na lastne noge. Če si sami ne bomo pomagali, nam tudi drug nobeden ne bo pomagal. Druge stranke nas poznajo samo takrat, kadar hočejo

imeti naše glasove. Za delavce je rešitev samo v socializmu. Posebej moramo omeniti še naše radikale, ki jih ni niti toliko, da bi mogli sestaviti kandidatsko listo. Zato pa farbajo ljudi, da so se zvezali s socialisti za skupno listo in na ta način lovijo podpise. Opozarjamo, da to ni res in naj vsak zaveden delavec pokaže radikalnim vsiljivcem vrata. Če jim je kateri delavec verjel in jim dal svoj podpis, naj takoj svoj podpis prekličie. Noben delavec ne bo podpiral korupcionistične radikalne stranke.

Iz Dravograda.

Naša propagandna prireditve dne 16. t. m. je zadovoljivo izpadla. Kljub slabemu vremenu, so se iste udeležili somišljeniki iz Maribora, Ruš, Sv. Lovrenca in Marenberga, katerim gre zahvala. Posebno se zahvaljujemo gđ. Rupnik iz Maribora, ki je navzoče ganila s svojim petjem. Predavanje g. dr. Winterhalterja je odpadlo, ker iz komodnosti niso prišli oni, ki so prvi izrazili željo po prireditvi in bili v začetku najbolj navdušeni za esperantsko idejo. Tudi DTE iz Mežice ni bilo... pa vse to nas ne bo vplasil, da bi v bodoče našo propagando opustili. Da ni gospodom meščanskega naziranja naše delo všeč, je razumljivo, ker ti itak nimajo resne volje za izobrazbo ljudskih mas, zato se pa naj delavci zavedajo, kak pomen ima Esperanto za napredek in svetovni mir, katerega ne bo prej, dokler se vsi narodi ne bodo sporazumeli v internacionalnem jeziku, čigar geslo je ljubezen in mir. Z novim tečajem začnemo prihodnji mesec. Interesenti se lahko oglasijo v prodajalni Esperantski krožek.

Ne zmenijo se za naredbo o delovnem času, namreč naši obrtniki, ki delajo še vedno 10—16 ur in ako je »potreba« nekateri celo vso noč in pri tem zaposlujejo mladoletne učence. Naj inspekcija dela napravi red. Imena in podatki so na razpolago. — Prizadeti.

Šport.

SK SVOBODA, LJUBLJANA : SK CELJE. V nedeljo se je vršila na igrišču Primorja nogometna tekma med večkratnim prvakom celjskega okrožja SK Celje in ljubljansko SK Svoboda. Rezultat, ki ga je dosegla ljubljanska SK Svoboda je presenetil, ker je SK Celje v zadnjih nastopih s SK Mariborom in drugimi klubi dosegel zelo ugodne rezultate.

Ljubljanska SK Svoboda, ki je že ta mesec premagala SK Slovana 3 : 1 in SK Hermes 4 : 2 je tudi s to tekmo dokazala, da je zrel klub za I. razred ljubljanskega

okrožja. Svobodaši so provedli krasno igro in že v 10. min. po Koserju izsilili 1. gol. Svoboda neprestano napada nasprotnikova vrata ali vratar Celja naravnost briljira in vse krasno brani. Vsled stalnega ogrožanja pred golom pade iz lepe kombinacije Koser-Potrato v 30. min. 2. gol. Svoboda zopet pred vrati Celja ter po krasnem strelu Bončarja pade v 35. minuti 3. gol. Svoboda napada, a vratar dobro brani. Po lepi kombinaciji zabije v 40. minuti Koser 4. gol.

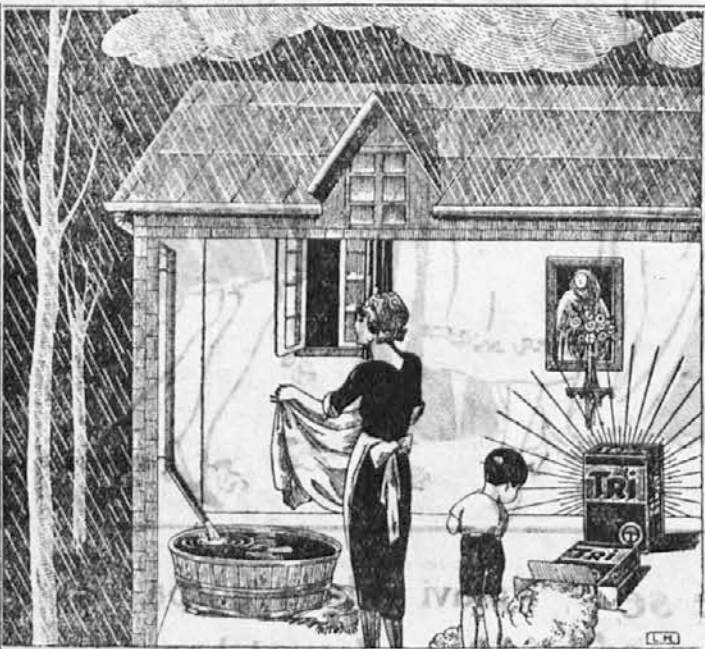
Napadi se menjajo, a rezultat se do konca polčasa ne izpremeni. — V drugem polčasu SK Celje pritiska, a obramba in halfi Svobode dobro branijo. Celje napada in napada ter se mu posreči v 15 min. zabiti prvi in častni gol. Celje po lepo provedeni kombinaciji zopet pred golom Svobode, a vratar Fugina dobro brani. Celje ogroža Svobodina vrata ter po foulu Novaka doseže Celje enajstmetrovko, katero golman Svobode krasno brani. Napadi se menjajo. Svoboda

zopet pred golom Celja, a vratar lovi zelo nevarne strele. V 40. min. pošlje s krila Ozebek neubranljivo v mrežo 5. gol. Napadi se zopet menjajo, a Celju se ne posreči noben uspeh. Svoboda zopet pred golom Celja ter se Ozebku iz gneče pred golom posreči zabiti 6. in zadnji gol. Tekma še vedno zelo napeta. Celje skuša doseči 7. lepimi napadi kak uspeh, ali se mu ne posreči. Obramba Svobode je na mestu. Sodil je g. Vodišek dobro.

Vinska trgatev.

Ljubljanski pekovski pomočniki priredijo, kakor vsako leto, tudi letos v soboto, dne 6. oktobra 1928 od 8. uri zvečer v restavraciji »Pri levu na Gosposvetski cesti vinsko trgatev z bogatim sporedom. — Ker je čisti dobiček namenjen fondu za ustanovitev pevskega oddelka pekov v Ljubljani, vabimo vse sodruge in sodružice, da se naše vinske trgatev v obilni meri udeležijo.

NAMAKANJE
S
TRI
◆
IZPIRANJE
Z
BENZIT

DEŽEVNICA V LASTNEM DOMU !

TRDA VODA ŽRE MILO !

Povzroča apnene madeže v perilu !

DEŽEVNICA je mehka voda. — Pri močnem stvaranju pen osigura popolno delovanje pralnega sredstva in tako tudi vgodno poceni pranje. — Trda voda je za pranje perila nesposobna, ker naredi milo k večjemu delu neuporabno in tako prepreči stvaranje pen in delovanje pranja. **MEHKA VODA ZA PRATII** Najenostavnejše in najboljše sredstvo, da se trda studenčnica ali voda iz vodovodov omehta. je dodatek od nekaj Tri. — Zatoraj:

K vsaki pralni vodi vedno nekaj pestipolno Tri!

NAMAKANJE
S
TRI
◆
IZPIRANJE
Z
BENZIT

Naznanilo otvoritve!

Vljudo naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem otvoril na

Kralja Petra trgu šte. 6
TRGOVINO ŽELEZNINE

kjer se bo dobilo vse vrste kuhinjske posode, stavbne okove, štedilnike iz pločevine, orodje, pločevino, palično železo (Stabeisen), žične žeblice, verige kakor sploh vse v trgovino z železnino spadajoče predmete po najnižjih cenah in prvovrstni postrežbi. Za obilen obisk odjemalcev se priporoča z velespoštovanjem

O. Horvat, trgovina z železnino **Maribor**
Kralja Petra trg 6.

Nabirajte nove naročnike

Sodružice in sodrugi!

Kupujte samo pri trdkah, ki oglašujejo v »Delavski Politiki«! ...

Širite naš list!

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

Civilni geometer Franc Šmidt

se je preselil iz Zavodne
v Celju, Slomškov trg šte. 4.

Vabilo

na

izredni občni zbor

gospodarskega društva Ljudski dom, t. z. z. z.
v Mariboru

ki se vrši v nedeljo, dne 14. oktobra 1928 ob 1/2 11. uri dopoldne v prostorih »Podpornega društva železniških delavcev in uslužbencev v smrtnih slučajih v Mariboru«, Aleksandrova c. 65 s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

NAČELSTVO.

TAPETNIŠKA DELA

Popravila se izgotavljajo prvovrstno po najnižjih cenah, garniture, otomane, žične vložke, preproge, zavese, žimnice, sobna in kuhinjska oprema itd. cenejše nego kjerkoli drugje, pri

Servat MAKOTTER

Tapetniška trgovina, izdelovanje žičnih vložkov, trgovina opreme mobil

MARIBOR, Krekova ulica št. 6.

1 vagon novega dalmatinskega vina (mošta)

ravnokar došlo v restavracijo

Vetrinjski dvor, Maribor, Vetrinjska ulica.

Se priporoča za obilen obisk

Hinko Kosič.

Vinski MOŠT (dalmatinec)

prvovrstni, sladki, filtrirani, beli in črni se toči v

Prvi dalmatinski kleti, Maribor

Mesarska ulica šte. 5, se priporoča

JOS. POVODNIK.

Frizerski damski salon

Frankopanova ulica šte. 42

(Pred Vojašnico Kralja Petra)

Dovoljujem si cenjene dame opozoriti, da sem otvorila moderni in higijenično urejeni damski salon za vse panoge negovanja las, striženje bubiglavice in barvanje las. Solidna in brezkonkurenčna postrežba.

Priporoča se za obilen poset

Mary Spitzer, lasničarka.

VELIKO IZBIRO

modernih in ličnih damskih in otročjih klobukov po najnižji ceni nudi

MARIJA JAHN

modistinja

MARIBOR, STOLNA UL. 2

P O P R A V I L A
se izvršujejo lepo in poceni.

KIS ZA VLAGANJE KUMARC itd.

EN GROS
EN DETAIL

JAKOB PERHAVEC, MARIBOR, GOSPOSKA ULICA ŠT. 19
TOVARNA ZA IZDELOVANJE DESERTNIH-VIN IN SIRUPA

nadalje vinski kis, špirit, vse vrste likerjev, tropinovec, droženo žganje, slivovec, rum, konjak i. t. d., se dobi po nizkih cenah samo pri trdkah